

Ruokaviraston raportti

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

Päiväys:	24.5.2023
Asianumero:	438/00.01.02.00.01/2023
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	Elintarvikeketjulinja, kasvintuotannon osasto, kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö
Hyväksyjä:	Tuula Mäki-Valkama
Laatija/laatijat:	Tarja Alainen, Marja Lehtolainen, Risto Retkin, Merja Torniainen ja Olli Venelampi
Lisätietoja:	lannoitevalvonta@ruokavirasto.fi

SISÄLLYSLUETTELO

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	4
2 VALVONTASUUNNITELMIEN TOTEUTUMINEN	5
3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	9
3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys.....	9
3.2 Puutteiden analyysi	11
4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	13
5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	14
5.1 Toimijoiden säädöstentuntemuksen varmistaminen	14
5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen	14
5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	15
6 VALVONNAN RESURSSIT	16
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN	16

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Lannoitevalmisteiden valvonnan vaikuttavuutta koskevana tavoitteena on varmistaa, että markkinoilla olevien tuotteiden sisältö vastaa ravinteiden ja muiden ominaisuuksien osalta pakkausmerkintöjä. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että kasvintuotantoon käytetyt tuotteet täyttävät säädöksissä asetetut vaatimukset, jolloin ne ovat elintarvikkeiden ja tuotantoympäristön kannalta turvallisia eikä niiden käytöstä aiheudu maaperän ja pohjaveden saastumisvaaraa. Valvonnan tavoitteena on, että vähintään 75 % tarkastetuista tuotteista täyttävät säädöksissä asetetut vaatimukset. Tämä tavoite ei toteutunut.

Ukrainan sota ja energian hinta ovat merkittävästi vaikuttaneet erityisesti epäorgaanisten lannoitteiden saatavuuteen ja hintoihin. Tämä on toiminut kannustimena uusien lannoiteraaka-aineiden löytämiseen. Erilaisten jätteiden ja sivutuotteiden hyödyntäminen sellaisenaan tai käsiteltyinä lannoitevalmisteina on lisääntynyt. Samanaikaisesti puhdistamolietteiden käyttö maataloudessa on ollut vastatulessa. Myös tavoite turpeen käytön vähentämiseen heijastuu lannoitesektorille. Nämä muutokset näkyvät sekä tarpeena löytää uusia käyttökohteita lannoitevalmisteille että uuden tyyppisinä markkinoille tulevana tuotteina ja on huomioitu myös valvonnan kohdentamisessa. Uusien markkinoille tulleiden tuotteiden lisäksi myös tarve uusiin tuotteisiin ja tuotantomenetelmiin liittyvien kysymysten käsittelyyn toimijoiden kanssa on kasvanut.

Lannoitevalmisteiden valvonta toteutettiin valvontasuunnitelman mukaisesti. Edellä kuvatun toimintaympäristön muuttumisen perusteella lannoitevalmisteiden tuotevalvonnan painopisteenä oli edelleen kiertotaloustuotteet eli teollisuuden sivutuotteet ja jätteet, joita käytetään lannoitevalmisteiden raaka-aineena tai sellaisenaan lannoitevalmisteena. Samasta syystä toiminnan tarkastuksissa painotettiin raaka-aineiden ja laitoshyväksynnän vastaavuutta sekä sitä onko raaka-aineissa tapahtunut muutoksia ja miten ne on huomioitu laitoksen toiminnassa. Valvonnassa kiinnitettiin huomiota myös tuoteselosteissa ilmoitettuihin tietoihin ja muihin pakkausmerkintöihin.

Lannoitelainsäädännössä tapahtui merkittävä muutos, kun uuden EU:n lannoitevalmisteasetuksen soveltaminen alkoi 16.7.2022. Samaan aikaan tuli voimaan myös uusi kansallinen lannoitelaki. Lainsäädännön valmistelu ja toimeenpano vaativat merkittäviä resursseja lannoitevalvonnalta. Tämä huomioitiin pienentämällä laitosvalvonnassa ja tuotevalvonnassa valvottavien kohteiden määriä.

Valvontatulosten perusteella Suomessa valmistetut ja markkinoille saatetut lannoitteet, maanparannusaineet ja muut lannoitevalmisteet täyttävät pääosin lainsäädännössä niiden turvallisuudelle ja laadulle asetetut vaatimukset eikä erityisiä ongelmia ole esiintynyt. Tuotteiden valvonnassa havaitut vakavat puutteet ovat pysyneet vähäisellä tasolla. Valvontanäytteiden perusteella tehtyjä kieltopäätöksiä annettiin 9 näytteelle. Kieltojen määrä oli suurempi kuin viime vuosina on yleensä annettu. Tämä johtuu osittain siitä, että valvontaa on kohdistettu aiempaa enemmän toimintoihin, joissa on epäilty olevan puutteita. Kieltoja annettiin yhtäläisesti ammatti- kuin kuluttajakäyttöön suunnatuille tuotteille.

Valvonnan vaikuttavuuden laadullinen mittaaminen on haasteellista. Valvontaa kohdennetaan vuosittain riski- ja tarveperusteisesti ja näin kohdennetussa valvonnassa vertailu edellisiin vuosiin ei kaikilta osin ole mahdollista. Voidaan kuitenkin todeta, että valvonnan kohdentaminen näkyy myös valvonnassa tehdyissä havainnoissa. Valvonnan

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

painopisteeksi nostettu dokumentoinnin ja pakkausmerkintöjen valvonta näkyi myös tähän liittyvien todettujen puutteiden aiempia vuosia suurempana määränä.

Tuotteisiin liittyviä poikkeamia havaittiin kaikissa tutkituissa tuoteryhmissä. Orgaanisissa lannoitevalmisteissa puutteita on tyypillisesti todettu epäorgaanisia tuotteita enemmän. Tämä ero on viimevuosina pienentynyt ja osin poistunut kokonaan

Valmistuksen valvonta painottuu hyväksytyjen laitosten valvontaan. Todetuissa puutteissa korostuu toiminnan muutoksista johtuvat puutteet, kuten raaka-ainemuutoksista johtuvien vaatimusten huomioimattomuus ja omavalvonnan toteutuksen puutteet. Suurten ammattimaisesti toimivien ja taajempaan valvottujen laitosten kohdalla puutteita todetaan vähemmän kuin pienillä laitoksilla, joiden valvontasykli on pidempi. Yleisesti ottaen voidaan edelleenkin todeta, että toimijoiden osaaminen ja lainsäädännön tuntemus ovat hyvällä tasolla ja todetut puutteet korjataan pääosin nopeasti.

Valvonnan ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä (ohjeistus, viestintä, koulutus), valvonnan riskiperusteisella kohdentamisella sekä toimijoiden omavalvonnan kautta on saavutettu hyviä tuloksia. Toimijat korjaavat tuotteisiin ja toimintaan liittyvät puutteet yleensä ennen kuin ne näkyvät valvonnassa. Samoin valvonnan havaitsemat puutteet korjataan pääosin valvontaprosessin aikana, joten asian käsittelyssä harvoin käytetään kieltoja tai muita hallinnollisia pakkokeinoja. Hallinnollisia pakkokeinoja ei myöskään käytetä, kun todettu puute on niin vähäinen, että pakkokeinojen käytölle ei ole perustetta.

2 VALVONTASUUNNITELMIEN TOTEUTUMINEN

Koronaepidemian vaikutus valvonnan toteutumiseen

CoVid-19 viruksen aiheuttama poikkeustilanne huomioitiin valvonnoissa. Koronaepidemia ei vaikuttanut tuotevalvonnan toteutukseen. Tarkastukset tehtiin Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti. Toiminnan tarkastuksista osa tehtiin etätarkastuksina ja tarvittaessa etätarkastuksiin liitettiin valtuutettujen tarkastajien paikan päällä tekemiä katselmoiteja. Tämä toimintamalli on otettu pysyvään käyttöön myös poikkeustilanteen päättymisen jälkeen.

Alkutuotannon toimijoiden valvonta (tilavalvonta)

Lannoitevalmisteille on asetettu erilaisia tyyppinimi- ja ryhmäkohtaisia käytön rajoitteita sekä varoajoja. Lainsäädäntö rajoittaa lisäksi liukoisen fosforin ja typen käyttömääriä sekä asettaa arseenille ja kadmiumille hehtaarikohtaiset enimmäisraja-arvot. Toimijoiden on pystyttävä osoittamaan kirjallisesti käytetyt ravinne- ja metallimäärät.

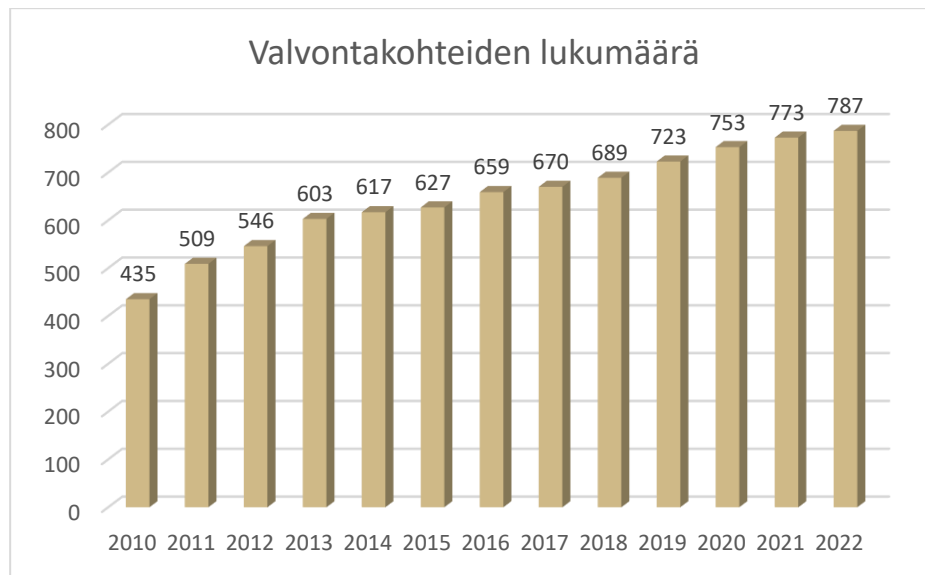
Alkutuotannon toimijoiden valvonta toteutettiin maataloille ja kaupapuutarhoihin kohdistettuna ELY-keskusten tarkastajien tekemänä markkinavalvontana.

Lannoitealan toimijoiden valvonta

Lannoitevalvonnan toimijarekisteriin merkittyjen valvontakohteiden lukumäärä on kasvanut vuoden 2010 435 valvontakohteesta 787 valvontakohteeseen vuoden 2023 alussa (kuva 1). Pääosa toimijoista harjoittaa useampaa kuin yhtä lannoitevalmisteisiin liittyvää toimintaa. Pääosa valvontakohteista harjoitti lannoitevalmisteen valmistusta, sisämarkkinatuontia harjoitti 116 ja lannoitevalmisteiden tuontia kolmansista maista 78 toimijaa. Vientiä

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

harjoittavia toimijoita oli 21 kappaletta. Ajantasaiset luettelot rekisteröidyistä toimijoista ja hyväksytyistä laitoksista ovat Ruokaviraston internetsivuilla¹.

Kuva 1. Lannoitevalvonnan valvontakohteiden lukumäärä 2010 - 2022

Markkinoille saatetuista ja valmistetuista tuotteista tehtävän lakisääteisen vuosittaisen ilmoituksen toimittamisaste on viimevuosina ollut hyvällä tasolla. Ilmoituksen on jätetty toimittamatta alle 10 % ilmoitusvelvollisista toimijoista. Kerättävää tietoa käytetään valvonnan suunnittelussa sekä ravinteiden käyttöön ja ympäristövaikutuksiin liittyvissä tilastoissa ja laskelmissa. Vuoden 2022 tietojen kerääminen on viivästynyt lainsäädännön muutosten ja tietojärjestelmäkehittämisen vuoksi. Tietoja ei toukokuussa 2023 ole vielä käytettävissä.

Vastavuoroinen tunnustamisen avulla pyritään edistämään sellaisten tuotteiden pääsyä markkinoille, joiden lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu EU:ssa. Vuonna 2020 tuli voimaan uusi vastavuoroista tunnustamista koskeva asetus (2019/515), jonka tavoitteena on purkaa tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteitä jäsenmaiden välillä. Lain voimaan tulon myötä on lannoitevalvontaa työllistäneet aiempaa enemmän lannoitevalmisteiden vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvät tiedustelut ja vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuva lannoitevalmisteiden markkinoille saattaminen on lisääntynyt. Vuonna 2022 tehtiin 53 kpl vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvää päätöstä. Vastavuoroisen tunnustamisen perusteella toimija voi hakea Ruokavirastolta ennakkolupaa saattaa lannoitevalmiste markkinoille Suomessa.

Tuotevalvonta (kotimainen valmistus, markkinoille saattaminen, sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti)

Lannoitevalmisteiden tuotevalvonnan painopisteenä vuonna 2022 olivat kotimaisen valmistuksen osalta edelleen niin sanotut kiertotaloustuotteet eli tuotteet, jotka ovat joko sellaisenaan lannoitevalmisteena käytettäviä teollisuuden sivutuotteita tai jätteitä tai

¹ <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/rehu--ja-lannoiteala/lannoitevalmisteet/valvonta/valvontarekisteri/>

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

sisältävät näitä raaka-aineena tai komponenttina. Tällaisia tuoteryhmiä ovat epäorgaaniset ja orgaaniset lannoitteet, tuhkalannoitteet, kalkitusaineet, maanparannusaineet ja kasvualustat. Laadullisten ominaisuuksien lisäksi valvottiin tuotteiden hygieniaa ja haitallisten aineiden pitoisuuksia. Näytteenottoa kohdennettiin laitoksiin, joissa oli aiemmin havaittu hygieniaongelmia. Maanparannusaineista valvottiin myös kypsyyttä. Lisäksi valvottiin epäorgaanisten peltolannoitteiden kadmium-, seleeni- ja pääravinnepitoisuuksia.

Markkinavalvonnan painopisteenä ovat ensisijaisesti Suomen ulkopuolella valmistetut epäorgaaniset ja orgaaniset lannoitteet sekä orgaaniset kivennäislannoitteet. Valvonta kohdistettiin siten, että etusijalla olivat elintarviketuotantoon tarkoitettujen lannoitevalmisteiden ja erityisesti valmisteiden, jotka ovat tulleet markkinoille vuosien 2021 ja 2022 aikana.

Tarkastustavoitteet määriteltiin erikseen kotimaisen valmistuksen valvonnalle, markkinavalvonnalle sekä maahantuonnin ja sisämarkkinakaupan tuotteille. Tavoitteena oli, että näytteistä noin 55 % otetaan valmistuksen valvonnassa, 40 % markkinavalvonnassa ja 5 % maahantuonnin ja sisämarkkinakaupan valvonnassa.

Valtuutetuille tarkastajille, jotka tekevät kohdennettua kotimaisen valmistuksen sekä maahantuonnin ja sisämarkkinakaupan valvontaa, tehdään vuosittain valvontakohdekohtainen näytteenotto- ja tarkastuskäyntiohjelma. Näytteenottokäyntien tiheyden määrittämisessä huomioidaan toiminnan vaativuus ja laajuus sekä tuotteissa tai toiminnassa aiemmin todetut säädöstenvastaisuudet ja epäilyt sääntöjen vastaisuuksista. Huomioitavia asioita ovat lisäksi omavalvontasuunnitelman sisältö ja sen toteutuminen.

ELY-keskusten tarkastajien tekemän markkinavalvonnan suunnitelma on laadittu tuoteryhmätasolla osana ELY-keskusten kanssa tehtävää Ruokaviraston tulossopimusta. Markkinoilla olevien lannoitevalmisteiden vaatimustenmukaisuutta ja pakkausmerkintöjä valvottiin pääasiassa vähittäiskauppoihin, mutta myös tukkuihin ja maataloille tehtävien tarkastusten ja näytteenottojen avulla. Markkinavalvonnassa lannoitevalmisteiden valvonta tehtiin Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Pirkanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksissa.

Taulukossa 1 on esitetty tuotevalvonnan määrälliset toteumat vuosina 2018 - 2022. Tuotevalvonta toteutui suunnitellusti. Näytteitä otettiin vuonna 2022 yhteensä 198 kpl (tavoite 180 kpl).

Taulukko 1. Tuotevalvonnan määrällinen toteuma vuosilta 2018 – 2022 ja vuoden 2022 toteuma suunnitellusta tavoitteesta

Valvontanäytteet	Toteuma					
	2018 kpl	2019 kpl	2020 kpl	2021	2022	
Markkinavalvonta	171	143	60	69	68	97 %
Sisämarkkinakaupan ja tuonnin valvonta	20	13	20	15	21	210%
Valmistuksen valvonta	160	142	147	147	109	109 %
Näytteitä yhteensä	351	298	227	231	198	110%
Valmistuneet näytteet/ analyysit	352/ 2352	298/ 1783	226/ 1512	233/ 1316	185/ 1090	

Uuden EU lannoitevalmisteasetuksen mukaisia CE-merkittyjä lannoitevalmisteita ei valvonnassa havaittu.

Hyväksytyjen laitosten valvonta

Ruokavirasto hyväksyy orgaanisia lannoitevalmisteita valmistavat laitokset ja eläinperäisiä sivutuotelannoitteita varastoivat laitokset. Toiminnassa olevien hyväksytyjen laitosten kokonaismäärä oli vuoden alussa 174. Näistä 98 käsitteli joko ainoana raaka-aineina tai muiden raaka-aineiden lisäksi eläinperäisiä sivutuotteita (lantaa, erilliskerättyä biojätettä ja LK 3 sivutuotteita) ja 76 laitosta ainoastaan muita kuin eläinperäisiä sivutuotteita (yhdyskuntajätevesilietettä, teollisuuden jätevesilietettä tai kasviperäisiä raaka-aineita). Lisäksi hyväksytyjä eläinperäisiä sivutuotteita varastoivia varastointilaitoksia oli 10.

Valvontasuunnitelman mukainen tavoite oli tarkastaa 30 laitosta. Lukuun sisältyy sekä hyväksyntätarkastukset, noin 5 kpl ja lannoitevalmisteita valmistavien ja varastoivien laitosten tarkastukset 25 kpl. Vuonna 2022 hyväksyntää haettiin yhdelle uudelle laitokselle. Laitoshyväksyntäpäätöksiä annettiin 6 ja vuoden lopussa neljän laitoksen hyväksyntähakemukset olivat kesken. Laitokset, joita ei hyväksytty vuonna 2022, eivät toimittaneet tarkastuksella vaadittuja tietoja tai käsittelyparametrien validointikokeet olivat kesken.

Hyväksytyjen laitosten on lähetettävä vuosittain omavalvontaraportti, josta käy ilmi omavalvonnan keskeiset tulokset. Ruokavirasto arvioi omavalvontaraportin vaatimusten mukaisuuden ja lähettää toimijalle ilmoituksen asiasta. Puutteellinen omavalvontaraportti ja raportin toimittamatta jättäminen nostavat tarkastustiheyteen vaikuttavaa riskiluokitusta. Vuonna 2022 noin 15 % toimijoista jätti sisällöltään puutteellisen omavalvontaraportin tai raportin toimittamatta. Puutteellisten omavalvontaraporttien määrä on laskenut edellisestä vuodesta 10 %. Omavalvontaraporttien keräämisessä on hyödynnetty Webropol-kyselyä, jonka ansiosta useampi toimija on vastannut kyselyyn ja ilmoittanut vaaditut tiedot.

Hyväksytyjen laitosten tarkastuskohteet valittiin riskiperusteisesti. Tarkastuskohteiden valinnassa huomioitiin laitosten tuotantomäärä, raaka-aineiden riskit, käsittelyprosessin ja omavalvonnan toimivuus, aiemmin havaitut puutteet sekä edellisen tarkastuksen ajankohta. Pieniä tai vähäriskisiä laitoksia ei tarkasteta vuosittain.

Tarkastustavoitteet toteutuivat hyväksyntätarkastusten osalta, mutta kolme hyväksytyyn laitoksen tarkastusta jäi toteutumatta. Hyväksytyjen laitosten tarkastuksia tehtiin 22. Lisäksi tehtiin hyväksyntätarkastus 6 laitokselle. Laitostarkastussuunnitelmaa jouduttiin päivittämään useamman kerran vuoden aikana, koska osa riskiperusteisesti valituista laitoksista olivat lopettamassa toimintaansa, valmistus oli siirtynyt toiselle laitokselle tai laitoksella ei ollut vuonna 2022 lannoitevalmisteiden tuotantoa. Myös muutamassa laitoksessa käsittelymenetelmän validointikokeita ei saatu suoritettua loppuun kuluneen vuoden aikana. Iso osa tarkastuksista tehtiin etätarkastuksena ja etätarkastuksiin liitettiin valtuutettujen tarkastajien kohteessa tekemä katselmointi kolmessa kohteessa.

Taulukossa 2 on esitetty toimijoille annettujen lupien ja päätösten määrälliset toteumat vuosina 2018–2022, sekä tehtyjen tarkastusten määrät. Tarkastuksia tehtiin yhteensä vuonna 2022 yhteensä 194 kpl, joista 167 kappaletta oli omavalvonta-asiakirjatarkastuksia.

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

Taulukko 2. Toimijoiden tarkastukset ja näihin liittyvät päätökset vuosilta 2018-2022.

Luvat ja päätökset	2018	2019	2020	2021	2022
Laitoshyväksyntäpäätökset	11	9	10	7	8
Varastohyväksyntäpäätökset	0	0	1	1	
Laitoshyväksynnän peruminen tai käsittelyn keskeyttäminen	9	2	3	3	
Hyväksytyin laitoksen tarkastuspäätökset	40	47	39	37	34
Markkinoillesaattamisluvat ¹⁾	18	1	7	14	17
Muut toimijaan kohdistuvat päätökset	1	4	3	5	4
Maahantuontiin liittyvät luvat, päätökset vastavuoroisesta tunnustamisesta ja vientisertifikaatit	47	17	58	79	107
Luvat ja päätökset yhteensä	126	80	121	146	170
Tarkastukset					
Laitoshyväksyntätarkastukset	7	7	9	9	6
Hyväksytyin laitoksen tarkastukset	37	41	31	28	22
Oma- ja valvonta-asiakirjojen tarkastukset	146	149	99	185	167
Tarkastukset yhteensä	190	197	139	222	195

¹⁾ Sisältää asiakirjatarkastuksen ja päätöksen

3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Tuotevalvonta

Lannoitevalmisteiden tuotevalvonnassa otetuille lannoite-erien näytteille, jotka eivät täytä lainsäädännön vaatimuksia, annetaan huomautus ja lisäksi puutteen vakavuuden perusteella kehoitus, käytön rajoitus, määräys tai kieltö. Tuotevalvonnassa todettujen säännösten vastaisuuksien sekä annettujen kehoitusten ja kieltojen osuus analysoiduista näytteistä on esitetty taulukossa 3. Ruokavirasto julkaisee internetsivuilla vuosittain lakisääteisen raportin, johon sisältyvät näytteiden analyysitulokset ja niiden perusteella annetut valvonnan päätökset².

Kaikista tuotevalvontatapahtumista 27 %:lle (eli 50 näytteelle) annettiin joko yksi tai useampi huomautus, kehoitus, määräys tai kieltö. Yleisimmin huomautukset liittyivät tuoteselosteissa ilmoitettujen tietojen poikkeamiin mitatuista tuloksista. Tuoteselosteisiin tai pakkauksiin liittyviä huomautuksia, kehoituksia tai määräyksiä annettiin 11 valvontatapahtuman yhteydessä eli 5,9 %:lle valvontatapahtumista.

Huomattavaa on, että viimeisen kolmen vuoden aikana orgaanisten lannoitteiden ja orgaanisten kivennäislannoitteiden ravinnepitoisuuksien poikkeamia on ollut tätä aiempia vuosia vähemmän.

² <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/julkaisut/raportit-ja-selvitykset/>

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

Taulukko 3. Lannoitevalmisteiden tuotevalvonnassa havaitut säännöstenvastaisuudet sekä annetut kehotukset ja kiellot.

Todettu säännöstenvastaisuus	Toteuma (%)				
	2018	2019	2020	2021	2022
Huomautuksen ¹ saaneet valvontatapahtumat ²	24,7	29,5	22,2	31,8	27,0
Huomautuksen puutteesta tuoteselosteessa tai pakkauksessa saaneet valvontatapahtumat	1,7	3,0	6,2	9,9	5,9
Eräkohtainen kiello	-	2,3	2,2	1,7	4,3
Useampaa erää tai toimintaa koskevat markkinointikiello	-	-	-	-	-
Huomautuksen saaneiden analyysitulosten osuus	5,1	8,1	4,4	7,4	4,8

¹Huomautukset pitävät sisällään myös kehotukset, kiellot sekä muut määräykset

²Valvontatapahtumia 2018 352, 2019 298, 2020 226, 2021 233 ja 2022 185

Vuoden aikana kiellettiin yhdeksän tuote-erän markkinoille saattaminen ja käyttö lannoitevalmisteena. Kiellot koskivat kahta tuhkaerää, joissa haitalliset metallit ylittivät sallitun pitoisuuden, kahta orgaanista kivennäislannoitetta, joiden Cd-pitoisuus ylitti sallitun pitoisuuden. Kahdessa orgaanisessa lannoitteessa, yhdessä maanparannusaineessa sekä yhdessä kasvualustassa E. Coli pitoisuus ylitti sallitun pitoisuuden. Lisäksi kiellettiin yhden kalkitusaineen markkinoille saattaminen, koska se ei täyttänyt tyyppinimen mukaisia vaatimuksia. Kieltojen määrä on suurempi kuin viime vuosina on yleensä annettu.

Toimija korjaa useimmiten havaitun puutteen jo valvontaprosessin aikana, jolloin asian käsittelyssä ei käytetä kieltoja tai muita pakkokeinoja tai puute arvioidaan niin vähäiseksi, ettei kiellon tai määräyksen käytölle ole perustetta.

Lannoitealan toimijat

Toiminnan tarkastuksilla todetut säännöstenvastaisuudet ja puutteet luokitellaan kolmeen puuteluokkaan seuraavasti:

- Luokka 1: Merkittävä puute, joka estää laitoshyväksynnän myöntämisen tai edellyttää seurantatarkastuksen. Eläinten, ihmisten tai ympäristön turvallisuudelle aiheutuu vaaraa.
- Luokka 2: Selkeä säännösten vastaisuus tai puute, josta ei kuitenkaan aiheudu välitöntä vaaraa eläinten, ihmisten tai ympäristön turvallisuudelle.
- Luokka 3: Kyseessä on lievä puute tai yksittäistapaus toiminnan ollessa kuitenkin pääpiirteittäin vaatimustenmukaista.

Tarkastuksilla voidaan antaa lisäksi toimintaan liittyviä kehitysehdotuksia. Nämä eivät ole toimijaa velvoittavia.

Orgaanisia lannoitevalmisteita valmistavien laitosten hyväksyntämenettely on kaksivaiheinen. Hyväksyntää hakeneiden laitosten tarkastuksesta tehdään päätös, johon kirjataan tarkastuksella havaitut puutteet ja niihin liittyvät vaaditut toimenpiteet. Laitoshyväksyntä myönnetään, kun vaaditut korjaavat toimenpiteet on toteutettu. Orgaanisten lannoitevalmisteiden markkinoille saattaminen on sallittua vasta sen jälkeen, kun laitokselle on myönnetty hyväksyntä.

Orgaanisia lannoitevalmisteita valmistaviin laitoksiin tehtiin yhteensä 36 tarkastuskäyntiä. Puutteita, joiden perusteella edellytettiin toimenpiteitä, todettiin yhteensä 28 kpl (0,8

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

puutetta/tarkastus). Vuonna 2021 todettiin 1,9 puutetta/tarkastus. Tarkastuksissa todetut puutteellisuudet ja säännösten vastaisuudet on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4. Tarkastuksissa todetut puutteet, joiden perusteella on edellytetty toimenpiteitä.

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3	Yhteensä
Raaka-aineet				0
Tilat ja laitteet				0
Henkilöstö				0
HACCP				0
Pakkausmerkinnät			0	0
Kirjanpito			1	1
Kriittiset valvontapisteet			11	11
Omavalvonnan toteutus		1	1	2
Omavalvontasuunnitelma			13	13
Puhdistukset ja tuholais- torjunta		1	0	1
Yhteensä	0	2	26	28/36 tarkastusta

Vuonna 2022 vakavia luokan 1 puutteita ei todettu. Luokan 2 puutteita todettiin vain 2. Luokan 2 puutteet liittyivät omavalvonnan toteutukseen, puhdistus ja tuholais-
torjuntaan. Luokan 3 puutteet liittyivät aiempien vuosien tapaan pääasiassa omavalvontasuunnitelmien sisältöön ja kriittisten valvontapisteiden puutteellisuuksiin. Huomattavaa on myös että 9 tarkastuksella ei todettu lainkaan puutteita.

Taulukko 5. Todettujen puutteiden lukumäärät vuosina 2014–2022

Puuteluokka	Puutteiden lukumäärä									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Luokka 1	2	0	6	5	2	2	0	2	0	
Luokka 2	21	18	32	15	26	23	17	16	2	
Luokka 3	127	104	98	81	64	92	60	48	26	
Puutteiden lukumäärä yhteensä	150	122	136	107	99	117	77	66	28	
Tarkastukset	48	49	56	41	39	42	42	37	36	
Puutteiden lukumäärä keskimäärin per tarkastus	3,1	2,5	2,4	2,6	2,5	2,8	2,1	1,9	0,8	

3.2 Puutteiden analyysi

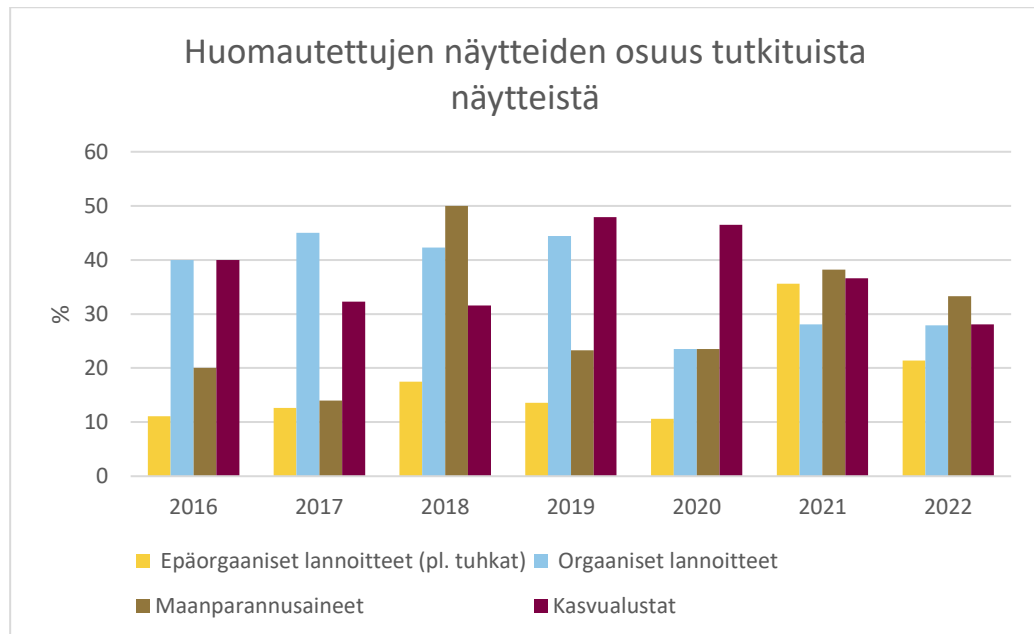
Tuotevalvonta

Lannoitevalmisteissa esiintyvät puutteet, joista voisi aiheutua riskejä turvallisuudelle, terveydelle tai ympäristölle, liittyvät lähinnä haitallisiin aineisiin tai tuotteiden hygieeniseen laatuun. Mikäli tuotteet sisältävät sallittua suurempia määriä haitallisia aineita, riskinä on viljelymaan tai ympäristön pilaantuminen. Orgaanisista raaka-aineista valmistetut lannoitevalmisteet voivat sisältää taudinaiheuttajia, jollei niiden käsittely ole ollut riittävä. Vaikka salmonellan esiintyminen lannoitevalmisteissa ei aiheuta suoraa vaaraa elintarviketurvallisuudelle, voi se aiheuttaa tuotantotilojen saastumista sekä muodostaa riskin lannoitevalmistetta käsittelevien ihmisten terveydelle.

Ilmoitettujen ravinnepitoisuuksien ylitykset tuotteissa aiheuttavat ylimääräistä ravinnekuormitusta ympäristössä ja voivat johtaa ympäristön pilaantumiseen. Tarvetta suurempi ravinnepitoisuus kuin myös ilmoitettua pienemmät ravinnepitoisuudet voivat aiheuttaa ongelmia ja satotappioita tuotannossa. Orgaanisten lannoitevalmisteiden hajoamisaste, stabiilisuus ja kypsyys vaikuttavat myös kasveihin esimerkiksi niin, että epästabiilissa kompostissa kasvatetut kasvit voivat kärsiä ravinteiden puutteesta, koska ravinteet sitoutuvat mikrobibiomassaan eivätkä vapaudu kasvien käyttöön.

Orgaanisissa lannoitevalmisteissa puutteita on tyypillisesti todettu epäorgaanisia tuotteita enemmän. Tämä ero on viime vuosina pienentynyt ja osin poistunut kokonaan (kuva 2). Orgaanisten valmisteiden suurempaan puutemäärään on osaltaan vaikuttanut materiaalin luonne. Orgaanisten raaka-aineiden ominaisuuksien vaihtelu on suurempaa kuin epäorgaanisissa materiaaleissa ja tuotteissa tapahtuu luonnollista muuttumista varastoinnin aikana. Esimerkiksi tuotteiden sisältämä typpi on helposti haihtuvaa. Orgaanisten lannoitevalmisteiden valmistus on tyypillisesti pienimuotoisempaa, eikä toiminta ole ollut samalla tavalla vakiintunutta kuin epäorgaanisten lannoitevalmisteiden tuotanto.

On huomattavaa, että aiemmin lainsäädäntö ei ole edellyttänyt tuotteisiin merkittävän parasta ennen päivämäärää tai valmistusajankohtaa. EU:n lannoitevalmisteasetus edellyttää tuotantopäivän merkitsemistä CE-merkittyihin orgaanisiin lannoitteisiin, kasvualustoihin ja biostimulantteihin. Uuden lannoitelain myötä on tulossa vaatimus tuotantopäivän merkitsemisestä kansallisen lannoitevalmisteen pakkaukseen tai irtotavarana myytävän lannoitevalmisteen mukana kulkevaan asiakirjaan.

Kuva 2. Huomautettujen näytteiden osuus tutkituista näytteistä vuosina 2016-2022

Kieltojen määrä oli suurempi kuin viime vuosina on yleensä annettu. Tämä johtuu osittain siitä, että valvontaa on kohdistettu aiempaa enemmän toimintoihin, joissa on epäilty olevan puutteita. Kieltoja annettiin yhtäläisesti ammatti- kuin kuluttajakäyttöön suunnatuille tuotteille. Maataloudessa käytettävistä lannoitteista valvottiin pääravinteita ja haitallisista metalleista lähinnä kadmiumia. Näissä ei havaittu tavanomaisesta poikkeavia puutteita.

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

Valvonnan painopisteeksi valitut teemat näkyvät myös havaittujen säännöstenvastaisuuksien määrissä. Pakkausmerkinnät ovat olleet erityisen huomion kohteena vuodesta 2020 alkaen. Pakkausmerkintöihin liittyviä puutteita todettiin 2022 6,0 %:ssa 2021 9,9 %:ssa ja 2020 6,2 %:ssa otetuista näytteistä, kun aiempina vuosina merkintöihin liittyviä puutteita on kirjattu alle 3 %:ssa näytteitä.

Lannoitealan toimijat

Vuoden 2022 laitostarkastuksissa painopisteenä oli laitoksilla käsiteltävät raaka-aineet sekä omavalvonnassa ja aiemmilla tarkastuksilla todettujen poikkeamien ja niihin liittyvien korjaustoimenpiteiden toteutus ja kirjaaminen laitoksilla. Eläinperäisiä sivutuotteita käsittelevillä laitoksilla kiinnitettiin huomiota sivutuoteasetuksen mukaisen HACCP:n kuvauksiin ja niiden toteutukseen sekä käsittelyprosessin tarkasteluun laitoksilla, joilla havaittu puutteita lopputuotteen kypsyydessä.

Laitostarkastuksilla todettujen puutteiden kokonaismäärässä on ollut lievää laskua. Erityisesti lievimpiä luokan 3 puutteita on havaittu aiempaa vähemmän. Havaittujen puutteiden määrän laskuun voi vaikuttaa se, että tarkastukset keskittyivät suurin eläinperäisiä sivutuotteita käsitteleviin laitoksiin ja yhdyskuntalietettä kompostoiiviin laitoksiin. Paras tilanne on yleensä suurilla laitoksilla, joiden toiminta on ammattimaista ja joita tarkastetaan tiheämmin, kun määrällisesti enemmän puutteita todetaan harvemmin tarkastettavilla pienillä laitoksilla. Laitoksissa, joissa todetaan toistuvia puutteita, ei aina ole henkilöä, joka ottaisi kokonaisvastuun toiminnasta eikä todettuja puutteita tästä syystä korjata annetuissa määräajoissa.

Yleisesti ottaen voidaan edelleenkin todeta, että toimijoiden osaaminen ja lainsäädännön tuntemus ovat hyvällä tasolla ja todetut puutteet korjataan pääosin nopeasti.

4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Auditoinnit

Lannoitevalmisteiden valvontaan ei kohdistunut auditointeja vuonna 2022

Tarkastajien koulutus

ELY-tarkastajien koulutus järjestettiin 19.1.2022. Koulutukseen sisältyi lannoitteiden markkinavalvonnan tavoitteet ja ohjeistus vuodelle 2022 sekä koulutusta lannoitelainsäädännön muutoksesta.

Valtuutettujen tarkastajien koulutus järjestettiin 2. ja 3.2.2022. Koulutuksessa käsiteltiin sähköistä asiointia, salassapitoa ja tietoturva, tarkastuksiin liittyvää lainsäädäntöä, tarkastuskäytäntöjä ja valvonnan tuloksia ja tavoitteita

Koulutukset järjestettiin etäkoulutuksina videoyhteydellä. Koulutuksista saatu palaute oli positiivista.

Asiakaspalautteet

Palautetta lannoitevalvonnan asiakkailta saadaan niukasti. Lannoitevalvontaan kohdistuneita palautteita kirjattiin vuoden aikana yksi. Asia koski tarkastajan työturvallisuuskoulutusta.

5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädöstentuntemuksen varmistaminen

Ruokavirasto piti kahdeksan ravinteiden kierrätystä, lannoitevalmistelainsäädännön vaatimuksia ja niiden valvontaa koskevaa esitystä viraston ulkopuolisissa koulutus- tai seminaaritilaisuuksissa, joiden kohderyhminä olivat toimijat, muut viranomaiset tai opiskelijat.

Suoraan toimijoille kohdistettuja koulutustilaisuuksia ei järjestetty.

Toimijoiden ja myös kuluttajien säännösten tuntemuksen varmistamisessa keskeinen kanava on Ruokavirasto.fi sivut ja toimijoille lähetettävät tiedotteet. Nettisivujen rakenne uusittiin vuonna 2022. Sivujen sisällössä kiinnitettiin erityistä huomiota uudistuneeseen lainsäädäntöön liittyviin asioihin Toimijoille lähetettiin kaksi lannoitevalvonnan ja -toiminnan ajankohtaisia aiheita käsittelevää infokirjettä.

Lannoitejaosto osallistui myös useisiin sidosryhmätapaamisiin, yhteistyökokouksiin ja työryhmiin, joissa oli mukana toimijoita, muita viranomaisia ja tutkijoita. Toimijoiden kanssa pidettiin tarvittaessa myös kahdenkeskisiä tapaamisia, joissa käsiteltiin toiminnan vaatimuksia. Merkittävä keino toimijoiden ja muiden viranomaisten säädöstentuntemuksen varmistamiseen ovat ympäristövaikutusten arviointeihin ja ympäristölupiin liittyvät lausunnot. Vuoden aikana vastattiin lähes 30 lannoitetoimintaan tai kiertotalouteen liittyvään lausuntopyyntöön. Lisäksi vuoden aikana vastattiin lukuisiin lannoite- ja sivutuotelainsäädännön aihealueisiin liittyneisiin kysymyksiin, joita tulee niin lannoitevalvonnan sähköisiin postilaatikkoihin, viraston nettisivujen kautta kuin suoraan puhelimella tai sähköpostilla viraston asiantuntijoille.

5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen

Näytteistä todetut säännöstenvastaisuudet, annetut huomautukset ja kiellot on kerätty taulukkoon 3 ja toimijoiden valvonnassa todetut puutteet on kerätty taulukkoon 5.

Tuotevalvonnassa haitallisten aineiden lainsäädännössä annetun enimmäispitoisuuden ylitys johtaa lannoitevalmiste-erän kieltoon. Tuhkaerien osalta voi toimenpiteenä olla myös käyttökohteen muuttaminen peltokäytöstä metsätalouskäyttöön. Ravintoaineissa tai merkinnöissä todetuista puutteista seuraa huomautus ja mikäli puute toistuu, edellytetään toimijalta selvitys ja toimenpiteitä asian korjaamiseksi. Tuotevalvonnassa havaittujen puutteiden korjaavia toimenpiteiden toteutusta seurataan toiminnanharjoittajan tekemien selvitysten perusteella ja tarvittaessa tehdään seurantatarkastuksia ottamalla uusintanäytteitä. Todetut puutteet vaikuttavat myös toimijoiden tarkastustiheyteen seuraavina vuosina.

Laitosvalvonnan tarkastuksien perusteella määrätyille korjaaville toimenpiteille asetetaan määräaika. Vakavien puutteiden osalta korjaavat toimenpiteet tarkastetaan tarvittaessa seurantatarkastuksella tai dokumenttien perusteella. Lievempien puutteiden korjaavat toimenpiteet tarkastetaan seuraavalla suunnitelman mukaisella tarkastuksella. Todetut

puutteet huomioidaan myös tarkastussuunnitelmaa laadittaessa tarkastustiheyttä korottavana tekijänä.

Toimijoiden ohjauksessa ja valvonnassa painotettiin edelleen toimijan omavalvonnan osuutta tiedottamalla omavalvonnan merkityksestä toimijoille ja huomioimalla omavalvonnan puutteet valvonnan kohdistamisessa. Valvonnan havaitsemat puutteet korjataan pääosin valvontaprosessin aikana, eikä niiden perusteella tarvitse käyttää hallinnollisia pakkokeinoja, kuten kieltoja tai määräyksiä. Samoin toimijat korjaavat omavalvonnassaan havaitut puutteet myös yleensä ennen kuin ne näkyvät valvonnassa.

5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Ruokavirasto panosti edelleen valtuutettujen tarkastajien, ELY-keskustarkastajien ja omien tarkastajiensa perehdyttämiseen sekä tarkastusten koordinointiin ja Ruokaviraston ja tarkastajien väliseen viestintään. Ruokavirasto järjesti valtuutettujen tarkastajien ja ELY-tarkastajien koulutustilaisuudet etäyhteyksillä. Koulutusaiheina olivat mm. lainsäädäntöasiat, tarkastuskäytännöt ja salassapitoon ja tietoturvallisuuteen liittyvät asiat.

CoVid-19 epidemiasta aiheutuneiden liikkumisrajoitusten takia osa toiminnan tarkastuksista tehtiin etätarkastuksina. Kokemukset etätarkastuksista olivat hyviä. Etätarkastukset ovat ajankäytön ja kustannusten kannalta tehokkaita. Etätarkastukset sopivat parhaiten kohteisiin, jossa tarkastaja tuntee valvottavan kohteen ja sen toiminnan. Etätarkastuksista saatujen hyvien kokemusten perusteella etätarkastustoiminta on otettu pysyväksi käytännöksi.

CoVid-19 epidemia ei vaikuttanut enää vuoden 2022 valvontaan.

Laboratoriovalmiuden kehittäminen ja järjestäminen

Ruokaviraston laboratoriossa on ollut tutkittavana sekä vakiintuneita lannoitevalmisteita että erilaisia kiertotalousmateriaaleja sisältäviä lannoitevalmisteita. Biomassojen ja ravinteiden kierrätys on jo vakiintunut osa orgaanisia lannoitevalmisteita. Markkinoille tulee jatkuvasti uudentyyppisiä tuotteita, joiden tutkiminen edellyttää laboratoriolta tapauskohtaisia ratkaisuja. Valmisteet ovat olleet koti- ja ulkomaisia.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan näkyi laboratoriossa suurena tilaustutkimusmääränä. Lannoitteiden hintojen kohoaminen ja saatavuusongelmat lisäsivät sekä perinteisten lannoitevalmisteiden että teollisuuden lannoitteina hyödynnettävien sivuvirtojen tutkimuksia. Tutkimuksia tehtiin koti- ja ulkomaisille toimijoille, toisille laboratorioille ja maatiloille.

Työmäärästä selvittiin hyvin osaavan ja tehokkaan henkilökunnan ansiosta. Työn kausiluonteisuuden vuoksi palkattu kesätyöntekijä vaikutti merkittävästi läpivientiaikoihin. Sekä valvonnan maksulliset että maksuttomat tutkimukset saatiin valmiiksi ripeästi suuresta tilaustutkimusmäärästä huolimatta.

EU:n lannoiteasetukseen 2019/1009 liittyvää standardointityötä on jatkettu CEN:n ja kansallisissa työryhmissä. Menetelmästandardeilla todennetaan CE-merkittyjen lannoitteiden vaatimustenmukaisuutta. Standardeja on useita satoja ja niiden valmistumista on viivästyttänyt EU:n rahoituksen puuttuminen. Suurin osa alustavista versioista on kuitenkin saatu valmiiksi vuoden 2022 loppuun mennessä.

Ruokaviraston laboratorion käytössä olevista lannoitemenetelmistä valtaosa perustuu standardeihin. EU:n lainsäädännössä on kuitenkin uusia vaatimuksia ja uusia menetelmiä kehitetään laitteistojen ja resurssien sallimissa rajoissa.

6 VALVONNAN RESURSSIT

Ruokavirasto vastaa lannoitevalmisteiden valvontaan ja lainsäädännön toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä. Vuonna 2022 Ruokaviraston valvonta käytti tähän 4,5 htv työpanoksen. Ruokavirasto käyttää näytteenotossa ja tarkastusten tekemisessä apunaan valtuutettuja tarkastajia (8 hlöä) sekä ELY-keskustarkastajia (5 hlöä). Tarkastajien resursseja käytetään vuosittain valtuutettujen tarkastajien osalta 0.3-0.5 htv. ELY-keskuksille on laskettu lannoitevalvonnan tehtäviin 80 htp (noin 0,3 htv) työpanos. Näytteet analysoidaan Ruokaviraston laboratoriossa. Laboratorio käytti noin 6,5 htv työpanoksen lannoitevalmisteiden tutkimuksiin ja menetelmien ylläpitoon ja kehitykseen.

Lainsäädännön muutokseen ja tietojärjestelmien kehittämiseen liittyvät tehtävät, vaativat lannoitevalvonnan henkilöstöltä merkittävää työpanosta.

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN

Ruokavirasto on jo pitkään edistänyt lannoitealan toimijan vastuunottoa tuotteiden ja tuotannon vaatimustenmukaisuudesta. Toimijoita on ohjattu omavalvonnan toteuttamisessa, valvontaa on suunnattu omavalvonnan valvontaan ja tarkastuskohteiden määrittelyssä on huomioitu toimijoiden omavalvonnan toteutus ja tulokset. Tätä työtä tullaan edelleen jatkamaan.

Viranomaisnäytteiden määrä on vähennetty minimitasolle. Tulosten hyödynnettävyyden takaamiseksi jatketaan valvonnan teemoittamista valmistuksen valvonnassa ja markkinavalvonnassa. Kohdennetulla valvonnalla nopeutetaan analyysitulosten valmistumista, kun samanaikaisesti saadaan analysoitavaksi useampia saman tyyppisiä näytteitä ja parannetaan myös kustannustehokkuutta.

Valvonnan tehokkuutta ja reaktiivisuutta kehitetään tuotevalvonnan havaintojen paremmalla käytöllä valmistuksen valvonnan kohdentamisessa sekä vastaavasti tuotevalvonnan kohdentamisessa hyödynnetään laitosten valvonnassa saatuja tietoja.

Käynnissä olevilla sähköisten asioinnin kehittämishankkeilla pystytään parantamaan asiakkaiden palvelua ja tehostamaan omaa toimintaa. Ruokaviraston sähköisen asiointipalvelun Toukon kehittämistä jatketaan. Asiointijärjestelmässä toimija voi tehdä tarvittavat ilmoitukset ja hakemukset sekä saa asioita koskevat päätökset ja muut asiakirjat. Myös toimijoiden raportointia kehitetään. Toimijoiden vuosi-ilmoitusten käsittelyyn ja omavalvonnan raportointiin on luotu sähköiset toiminnot ja näiden kehittämistä jatketaan.

Kansalaisten ja yritysten tietoisuus terveyteen, ympäristön tilaan ja ilmaston muutokseen vaikuttavista asioista on kasvanut. Myös markkinatilanne on nopeasti muuttunut epäorgaanisten lannoitteiden osalta energiakustannusten nousun ja raaka-aineiden saatavuuden osalta. Muutokset näkyvät erilaisten kierrätysravinteiden, jätteiden ja sivutuotteiden hyödyntämisen kasvuna, uudenaikaisina markkinoille tulevana tuotteina ja uusina tai aiemmin tunnistamattomina riskeinä. Myös lainsäädännön vaatimukset tuotteille,

Lannoitevalmisteiden valvonnan raportti 2022

toiminnalle ja valvonnalle ovat muuttuneet. Nämä muutokset vaikuttavat niin valvonnan toimintatapoihin kuin valvonnan kohdentamiseen.

Uuden EU:n lannoitevalmisteasetuksen soveltamisala on laajentunut merkittävästi aiemmasta ja koskee kaiken tyyppisiä lannoitevalmisteita. Muutos lisää tarvetta kehittää markkinavalvontaa jäsenmaiden välillä sisämarkkinoilla vapaasti liikkuvien tuotteiden valvonnassa. Asetuksen soveltaminen alkoi heinäkuussa 2022. EU-lannoiteasetuksen rinnalla on myös kansallinen lainsäädäntö, jonka toimeenpanotyö jatkuu. Lainsäädännön toimeenpano tehtävät vaativat merkittäviä resursseja lannoitevalvonnalta.

Kansallisen lannoitelain uudistus on tuonut eräitä muutoksia valvonnan järjestämiseen. Muutokset selkeyttävät valvontaa antamalla paremmat mahdollisuudet puuttua tuotteiden harhaanjohtavaan markkinointiin, etäkaupan valvontaan ja petokselliseen toimintaan. Tyyppinimistä luopuminen ja niiden korvaaminen uusilla tuote- ja ainesosaluokilla edistää uudentyyppisten lannoitteiden markkinoille pääsyä. Ruokavirasto hyväksyy uudet ainesosat ja ylläpitää niitä koskevaa ainesosaluetteloä. Lainsäädäntö velvoittaa kaikkia talouden toimijoita rekisteröitymään Ruokaviraston ylläpitämään valvontarekisteriin. Tämä lisää jonkin verran valvottavien toimijoiden määrää. Sen sijaan laitoshyväksyntävelvoitteen poistuminen osalta orgaanisten lannoitevalmisteiden valmistajista vapauttaa valvonnan resursseja uudentyyppisiin tehtäviin.

Merkittävä lannoitevalmisteiden valvontaan liittyvä muutos on, että kaikki lannoitevalmisteet ovat markkinavalvontalainsäädännön piirissä. Lannoitevalvonta tekeekin markkinavalvonnassa tiivistä yhteistyötä eri markkinavalvontaviranomaisten kanssa ja on sitoutunut vuosille 2022 - 2025 laaditussa kansallisessa markkinavalvontastrategiassa olevien strategisten valintojen toteutukseen.

Painopistealueiksi lannoitevalvonnassa on markkinavalvontastrategian pohjalta valittu verkkokauppa, ympäristöturvallisuus sekä monimutkaistuvat tuotteet ja uudet teknologiat. Verkkokaupan osalta keskitytään etämyyntiä koskevien valvontakäytäntöjen kehittämiseen. Markkinavalvontalainsäädäntö antaa myös valtuudet hankkia esimerkiksi nettikaupasta anonymisti valvontanäytteitä. Anonyymilla näytteenotolla on mahdollista valvoa myös sellaisia talouden toimijoita, jotka tarkoitushakuisesti saattavat markkinoille vaatimusten vastaisia tuotteita. Etämyynnin osalta on lisäksi tavoitteena aloittaa valvontakäytäntöjen kehittäminen sekä Ruokaviraston sisäisen yhteistyön että markkinavalvontaviranomaisten yhteistyöverkoston hyväksi koettujen käytäntöjen pohjalta. Ympäristöturvallisuus sekä monimutkaistuvat tuotteet ja uudet teknologiat liittyvät kiinteästi uudentyyppisten raaka-aineiden ja valmistusprosessien käyttöönottoon lannoitevalmisteiden tuotannossa. Nämä asiat huomioidaan riskiperusteisessa näytteenoton kohdentamisessa.